

ראשית הגז במוקדשין

במוקדשין מאי טעמא לא?
אמר קרא:
צאנך - ולא צאן הקדש

איזו קדשים
צריכים מעוט?

בקדשי בדק הבית
שהאסור גיזה ועבודה הוא
רק מדרבנן

אי בקדשי מזבח
הא לאו בני גיזה נינהו,
דכתיב: ולא תגוז בכור צאנך!

סלקא דעתך אמינא:
הואיל ומדאורייתא בני גיזה נינהו,
היכא דגזז ליה ופריק ליה ליתיב ליה

והא בעי
העמדה והערכה

**קדשי בדק הבית היו בכלל
העמדה והערכה**

**קדשי בדק הבית לא היו
בכלל העמדה והערכה**

אלא צאנך
למאי אתא?

רבא אמר:
במקדיש גיזה עצמה

סד"א: ליגזוז וליפרוק וליתיב ליה,
אמר קרא: ראשית גז צאנך תתן לו –
מי שאין מחוסר אלא גזיזה ונתינה,
יצא זה שמחוסר גזיזה פדייה ונתינה

א"ר מני בר פטיש משום ר' ינאי:
**במקדיש בהמתו לבדק הבית
חוץ מגיזותיה וכחישותיה**

על זה נאמר:
צאנך - ולא צאן הקדש

אלא צאנך למאי אתא? צאנך ולא צאן של שותפות

רבנן חייב בראשית הגז	ר' אלעאי פטור מראשית הגז	בהמת שותפות ישראל	
ראשית דגנך – ולא שותפות עובד כוכבים	ראשית דגנך – ולא שותפות עובד כוכבים	תרומה	ביאור א' מחלוקתם היא אם לומדים ראשית הגז מתרומה
א"א ללמוד מעוט עו"כ מתרומה כי 'ראשית' הפסיק הענין לפיכך צריכים צאנך ללימוד של צאנך – ולא שותפות עובד כוכבים	לומדים מעוט עו"כ מתרומה 'ראשית' הפסיק הענין דהאי קדושת דמים והאי קדושת הגוף והדר ערבי להו ע"י ו"ו נשאר צאנך ללימוד של צאנך – ולא של שותפות ישראל	ראשית הגז	
שותפות עובד כוכבים בתרומה רבנן חיובי מחייבי ודגנך למעוטי דיגון עובד כוכבים דמירוח העובד כוכבים פוטר* אי נמי דגנך ולא דגן עובד כוכבים**	ראשית דגנך – ולא שותפות עובד כוכבים	תרומה	ביאור ב' לכו"ע לומדים ראשית הגז מתרומה
אין מעוט שותפות עו"כ בתרומה לפיכך צריכים צאנך ללימוד של צאנך – ולא שותפות עובד כוכבים	לומדים מעוט עו"כ מתרומה נשאר צאנך ללימוד של צאנך – ולא של שותפות ישראל	ראשית הגז	ומחלקותם היא אם עו"כ פוטר לגבי תרומה
ראשית דגנך – ולא שותפות עובד כוכבים	ראשית דגנך – ולא שותפות עובד כוכבים	תרומה	ביאור ג' לכו"ע אין לומדים מתרומה
צאנך ולא צאן של שותפות עו"כ דעובד כוכבים לאו בר חיובא הוא ישראל בר חיובא הוא וכל ישראל נקראין בלשון יחיד ולא יחיד מיוחד בעינן אלא שאוכל לקרוא בה צאן של ישראל ופי' צאנך – צאן ישראל	צאנך ולא צאן של שותפות לא שנא עו"כ לא שנא ישראל – דשותפות דעו"כ מאי טעמא – דלא מייחדא ליה לישראל נמי – לא מייחדא ליה ופי' צאנך – צאן יחיד	ראשית הגז	ומחלקותם היא אם שותפות ישראל נקרא שותפות או יחידה

* ודגנך למעוטי דיגון עובד כוכבים כגון עובד כוכבים שלקח שדה של ישראל ומירחה הלוקח אותה תבואה מן העובד כוכבים פטור מלעשר ואף על פי שגדלה בשדה של ישראל כדאמרין במנחות בפרק רבי ישמעאל (דף 20) מירוח העובד כוכבים פוטר

** אי נמי דגנך ולא דגן עובד כוכבים ולאשמועינן דיש קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר וחלקו של עובד כוכבים פטור שאם חזר ומכרו לישראל אינו חייב לעשר אבל חלקו של ישראל חייב ואף על גב דמצאנך משמע להו ולא שותפות עובד כוכבים לא משמע להו מדגנך למעוטי של שותפות עובד כוכבים דדגן כמאן דפליג דמי שהרי חולקין אותה במדה וקרינא ביה דגנך בחלקו של ישראל אבל צאן כל בהמה ובהמה יש לעובד כוכבים חלק בה ולא קרינא בחדא מיניהו צאנך

אמר רבא: מודה רבי אלעאי בתרומה ששותפות ישראל חייב

מה עושים אם המעוט	אפילו שותפות ישראל חייב	דין אין שותפות ישראל לא	רבי אלעאי
מה תרומה - בארץ אין בחוצה לארץ לא, אף ראשית הגז - בארץ אין בחו"ל לא		וראשית גז צאנך תתן לו	ראשית הגז
דגנך למה לי? למעוטי שותפות עובד כוכבים	תרומותיכם*	ראשית דגנך	תרומה (ע"פ רבא)
		ראשית דגנך	תרומה (ע"פ רב חנינא מסורא)
אלא עריסותיכם למה לי? כדי עריסותיכם	ראשית ערסותיכם נילף ראשית ראשית מתרומה	ראשית ערסותיכם נילף ראשית ראשית מראשית הגז	חלה
אלא שדך ל"ל? למעוטי שותפות עובד כוכבים	ובקצרכם את קציר ארצכם	לא תכלה פאת שדך לקצור	פאה
אלא בקרך וצאנך למה לי? למעוטי שותפות עובד כוכבים	ובכרות בקרכם וצאנכם	כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך	בכורה (ע"פ רבא)
והא כתיב בקרכם וצאנכם! דכולהו ישראל		כל הבכור אשר יולד בבקרך ובצאנך	בכורה (ע"פ רב ביבי בר אביי)
ואלא ביתך למאי אתא? לכדרבה, דאמר רבה: דרך ביאתך, מן הימין	למען ירבו ימיכם וימי בניכם	וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך	מזוזה
אלא מעשר דגנך למאי אתא? למעוטי שותפות עובד כוכבים	ואת מעשרתיכם ואת תרומת ידכם	מעשר דגנך תירשך ויצהרך	מעשר
מאת זובחי הזבח למה לי? לכדרבא, דאמר רבא: הדין - עם הטבח	נתן לכהן הזרע והלחיים ויליף נתינה נתינה מתרומה	ונתן לכהן הזרע והלחיים ויליף נתינה נתינה מראשית הגז	מתנות (ע"פ רבא)
מה תרומה - בארץ אין בחוצה לארץ לא, אף מתנות בארץ אין בחוצה לארץ לא	יליף נתינה נתינה מתרומה גם כן פטור	ונתן לכהן הזרע והלחיים ויליף נתינה נתינה מראשית הגז	מתנות (ע"פ רב חנינא מסורא)
אלא ארץ למה לי? למעוטי חוצה לארץ	בפורי כל אשר בארצם אשר יביאו ליקנך לך יהיה כל טהור בביתך יאכלנו	ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך	בכורים
ואלא כסותך למה לי? לכדרב יהודה, דאמר רב יהודה: טלית שאולה פטורה מן הציצית כל שלשים יום	דבר אל בני ישראל ואמרת אלהים ועשו להם ציצת על פנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת	גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה	ציצית
אלא גגך למאי אתא? למעוטי בתי כנסיות ובתי מדרשות	ולא תשים דמים בביתך פי יפל הנפל ממנו	פי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך	מעקה

* במדבר יח, כז: ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגרן וכמלאה מן הקרב: או יחזקאל מד, ל: וראשית כל בפורי כל וכל תרומת כל מכל תרומותיכם לכהנים יהיה וראשית ערסותיכם תתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך:

ויקרא פרק כב

- (ט) ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללהו אני יקנך מקדשם:
 (י) וכל זר לא יאכל קדש תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש:
 (יא) וכהן פי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו:
 (יב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל:
 (יג) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו: ○
 (יד) ואיש פי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשתו עליו ונתן לכהן את הקדש:

ויקרא פרק כז

- (לב) וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש ליקנך:
 (לג) לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המיר ימירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש לא יגאל: